

stille et endnu højere Maal, som man dog ikke i det virkelige Liv kunde naae. Jeg veed dog ikke, om man skal antage det for væsentligt at være Communiens Pligt at bidrage til en Forbedring i Skolelærernes Kaar, eller om der ikke muligvis i saa Henseende kunde gøres Noget fra Statens Side. Det forekommer mig at kunne antages, at, efter de Ansværelser, som ere herskende her i Thinget, vilde der ikke fra Thingets Side være nogen Uvillie til at bevilge et vist Beløb i den Anledning portionsvis af 50 Rbd. til 100 Rbd., hvorved ikke saa Skolelæreres Stilling, naar de have tjent i lang Tid og tjent til Alles Tilfredshed, kunde forbedres. Det vilde ikke være lidet, naar det stod i Regjeringens Haand paa denne Maade at forbedre endeel af de værdigere Skolelæreres Kaar, naar de havde tjent i en længere Tid; thi derved vilde der blive endeel bedre afslagte Embeder, som Mænd, der havde tjent længe og værdigt, kunde see hen til. Det vilde vistnok ikke være lidet beroligende for Skolelærerne, thi det er især det, der trykker dem, at de i den unge Alder paa mange Steder ingen Udsligt see til at forbedre deres Kaar. Den Skolelærer, som faaer et fast Embede, vil paa mange Steder ikke beklage sig, men det, at han hele sit Liv igjennem seer, at der ikke indtræder nogen Forbedring i hans Kaar, det er det isærdefeshed, som virker paa ham. Jeg tvivler ikke om, at, hvis Ministeriet vil komme med et Forslag i den antydede Retning, som det ikke vil være forbundet med Widtløstighed at udarbejde, vilde det blive imødefømt her. En anden Maade, hvorved jeg ligeledes troer, at Skolelærernes Kaar ikke lidet kunde forbedres, var, naar Staten vilde bidrage med en vis bestemt Sum til at forbedre de afgaaede Skolelæreres Kaar. Hvad der efter min Mening er i høj Grad skadeligt for Skolevæsenet, er, at de Skolelærere som pensioneres, faae, naattet det Tilskud, de faae fra Skolehjelpekassen, saa lidet i det Hele taget, at Administrationen kun med den allerførste Uvillie griber til dette Middel, men derimod griber til en anden Uvei, nemlig den, at give dem Medhjælpere. Heraf følger, at, naar en Skolelærer, som er gammel, har faaet saadanne

unge Medhjælpere, vil Skolen meget hyppigt komme i Forsald, thi disse Hjelpekærere blive kun ved Skolen en ganske kort Tid, maaskee 2 à 3 Aar. Denne Omstændighed og den idelige Berlen i Lærere frembringer en højst uheldig Indflydelse paa Skolernes Tilstand. Ogsaa i denne Henseende troer jeg, at man kan gjøre Noget med en vis bestemt Sum, og Noget, som ikke griber forstyrrende ind i den hele Plan, men hvorved Staten træder understøttende til. Ligeledes kan det vistnok ogsaa tænkes, at man kunde give Amtsraadene en Myndighed til at komme de Communer til Hjælp, som med Hensyn til Skolevæsenudgifter i Forhold til deres Indtægter ere særligt trykkede. Det er ikke sagt, at mange Amtsraad ville gjøre Brug af denne Myndighed, men det kan dog tænkes, at det kunde skee paa nogle Steder. Det kan jo vistnok siges, at man selv kan komme med et Forslag, naar man har Tankerne til det, men der er vist Ingen, der mere villig anerkjender end den høitærede Kirke- og Underviisningsminister, at den private Mand mangler mange af de Hjelpebidler, som ere nødvendige, for at kunne faae sine Forslag til at passe i alle Henseender til de stedfindende Forhold. Han er jo ikke istand til at indhente Oplysninger rundt omkring fra hele Landet, han seer sig ikke istand til at samle til Raadslagning alle de Mænd, hvis Kraft han kan bruge, saaledes som den Mand, der staaer i Spidsen for et Ministerium. Det er derfor ogsaa Grunden til, at jeg, naattet jeg i længere Tid har næret disse Tanker, ikke har dristet mig til at komme med noget Forslag i saa Henseende, da jeg har frygtet for at komme med Noget, der ikke skulde staae Prøve. Hvad Skolevæsenet angaaer, da erkjender jeg iøvrigt villigen, at nogen forfatning smæssig Forpligtelse paahviler der ikke Ministeriet til at komme med nogen Skolelov; derimod troer jeg rigtigt nok, hvad der heller ikke kan nægtes, at der er en bestemt Udtalelse i Grundloven om, at Folkekirkens Anliggender skulle ordnes ved Lov, og at man derfor ogsaa tør antage, at Enhver, som staaer i Spidsen for Cultusministeriet, vil bestræbe sig for at fremme denne Sag, saavidt det staaer til ham.